

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΤΕΤΑΡΤΗ 8 ΙΟΥΝΙΟΥ 2023 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
Ενδεικτικές Απαντήσεις**

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση των αποσπασμάτων «Scribonianus arma... secuta est» και «Nam in sacello... res ipsa confirmavit».

Μονάδες 20

Ο Σκριβωνιανός είχε στασιάσει στην Ιλλυρία εναντίον του Κλαυδίου· ο Παίτος είχε πάει με το μέρος του και, αφού σκοτώθηκε ο Σκριβωνιανός, τον οδηγούσαν σιδεροδέσμιο στην Ρώμη. Επρόκειτο να επιβιβασθεί σε ένα πλοίο· η Αρρία παρακαλούσε τους στρατιώτες να επιβιβαστεί μαζί. Δεν το κατόρθωσε: νοίκιασε ένα ψαράδικο καραβάκι και ακολούθησε το τεράστιο πλοίο.

.....
Μια νύχτα δηλαδή καθόταν με την κόρη της αδελφής (της) σε κάποιο μικρό ιερό και περίμενε μέχρις ότου ακουστεί κάποια φωνή που να ανταποκρινόταν στον σκοπό τους. Τελικά η κοπέλα, κουρασμένη από την πολλή ορθοστασία, ζήτησε από τη θεία (της) να της παραχωρήσει για λίγο τη θέση της. Τότε η Καικιλία είπε στην κοπέλα: «εγώ ευχαρίστως σου παραχωρώ τη θέση μου». Αυτόν τον λόγο λίγο αργότερα επιβεβαίωσε η ίδια η πραγματικότητα.

B1. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με βσάση το περιεχόμενό τους ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Μονάδες 10

1. Σ
2. Λ
3. Σ
4. Λ
5. Λ

B2. Να εντοπίσετε στα παραπάνω κείμενα από μία ετυμολογικά συγγενική λέξη της λατινικής για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της νεοελληνικής γλώσσας:

Μονάδες 10

1. μετάδοση dabat
2. ναυάγιο navem/naviculam
3. νυχτερινός nocte
4. απόσταση standi

5. μητρότητα materteram

Γ1. α. «**Nam... cedo**»: Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε τέσσερα (4) ουσιαστικά της γ' κλίσης (μονάδες 2) και να τα μεταφέρετε στη γενική πληθυντικού αριθμού (μονάδες 2).

Μονάδες 4

1. nocte: noctium
2. sororis: sorum
3. vox: vocum
4. sede: sedum (αν και είναι ισοσύλλαβο)

Γ1.β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις/συνεκφορές:

1. **lacrimae**: την ίδια πτώση στον άλλον αριθμό **lacrima**
2. **diu**: τους άλλους δύο βαθμούς του επιρρήματος **diutius/diutissime**
3. **siccis**: την ίδια πτώση του θηλυκού γένους στον άλλον αριθμό **sicca**
4. **eius**: την αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος **ea**
5. **ingentem(que)**: τους άλλους δύο βαθμούς του επιθέτου (στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση) **ingentio(rem)/ingentissimam(que)**
6. **Hoc dictum**: την ίδια πτώση στον άλλον αριθμό **haec dicta**
7. **res ipsa**: τη γενική πτώση στον ίδιο αριθμό **rei ipsius**

Μονάδες 11

Μονάδες 15

Γ2.α. «**Arria... secuta est**»: Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε τέσσερα (4) ρήματα που βρίσκονται σε οριστική έγκλιση (μονάδες 2) και να τα μεταφέρετε στο γ' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή (μονάδες 2).

1. orabat: orabunt
2. impetravit: impetrabunt
3. conduxit: conducent
4. secuta est: sequentur

Μονάδες 4

Γ2.β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα (για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο):

1. vincerent: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου στην ίδια φωνή **vicisti**
2. egrediebatur: το απαρέμφατο του ενεστώτα **egredi**
3. redibat: τη μετοχή του ενεστώτα στη γενική ενικού στο ίδιο γένος **redeuntis**
4. moverat: την αφαιρετική στο σουπίνο **motu**
5. fuerat: τον ίδιο τύπο στην υποτακτική **fuisset**
6. Erat ascensusus: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του παρακειμένου **fuerint ascensuri**

7. petit: τη γενική και αφαιρετική του γερουνδίου **petendi/petendo**
8. fecit: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα και του μέλλοντα στην ίδια φωνή **fac/facito**
9. dixit: το β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα στην άλλη φωνή **dicimini**

Μονάδες 11

Μονάδες 15

Δ1α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους:

1. se: είναι **άμεσο αντικείμενο (άμεση αυτοπάθεια) στο dabat**
2. contra Claudium: είναι **εμπρόθετη αιτιατική ως εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της εχθρικής κατεύθυνσης ή της εναντίωσης σε πρόσωπο στο moverat**
3. piscatoriam: είναι **ομοιόπτωτος ονοματικός επιθετικός προσδιορισμός στο naviculam**
4. standi: είναι **γενική γερουνδίου ως συμπλήρωμα (γενική αντικειμενική) στο mora**
5. Paulo (στο δεύτερο απόσπασμα): είναι **αφαιρετική οργανική του μέτρου ή της διαφοράς στο επίρρημα post**

Μονάδες 10

Δ1β. «Hoc dictum paulo post res ipsa confirmavit»: Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

Hoc dictum paulo post re ipsa confirmatum est

Μονάδες 5

Μονάδες 15

Δ2α. «Nam in sacello... loco cederet»: Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε τις δύο (2) δευτερεύουσες προτάσεις (μονάδες 2), να αναγνωρίσετε το είδος τους (μονάδες 2), να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία (μονάδα 2) και να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς τους (μονάδες 4).

1. **dum aliqua vox congruens proposito audiretur**: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το exspectabat. Εκφέρεται με υποτακτική χρόνου παρατατικού (audiretur), διότι η πράξη δεν ενδιαφέρει μόνο από χρονική άποψη, αλλά περιγράφεται και ως προσδοκία ή επιδίωξη. Σε σχέση με την πρόταση που προσδιορίζει, δηλαδή την κύρια, δηλώνει το υστερόχρονο στο παρελθόν.

2. ut sibi paulisper loco cederet: δευτερεύουσα ουσιαστική βουλητική πρόταση ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *rogavit* της κύριας πρότασης που προηγήθηκε. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενό της δηλώνει απλώς κάτι το επιθυμητό, και χρόνου παρατατικού (*cederet*), διότι εξαρτάται από το ρήμα της κύριας πρότασης (*rogavit*) που είναι ιστορικού χρόνου και αναφέρεται στο παρελθόν. Έχουμε ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων, καθώς η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της. (Συγχρονισμός κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση).

Μονάδες 10

Δ2β. «*ego libenter tibi mea sede cedo*»: να μετατρέψετε τον ευθύ λόγο σε πάγιο με εξάρτηση από το «*Caecilia dixit*».

Caecilia dixit se libenter illi sua sede cedere

Μονάδες 5

Μονάδες 15

Τις απαντήσεις επιμελήθηκε ο καθηγητής:
Σκαρλάτος Κωνσταντίνος

Pro